

Mike Gayle

**Muž, ktorého
asi poznám**

**Dojímavý
a povznášajúci príbeh
veľmi nepravdepodobného
priateľstva**

Ljndeni

Muž, ktorého asi poznám

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Mike Gayle

Muž, ktorého asi poznám – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Muž, ktorého asi poznám

Mike Gayle

**Muž, ktorého
asi poznám**

Ljndeni

Pre Claire – za všetko.

Prológ

Príhovor riaditeľa chlapčenskej školy King's Scrivener, Warwick, 16. jún 1997

„Rád by som poďakoval predsedovi správnej rady, váženým hosťom, členom rady, rodičom a v neposlednom rade študentom maturitného ročníka King's Scrivener. Dnešný deň je vyvrcholením vášho štúdia: nielen jeho poslednou kapitolou, ale predovšetkým novým začiatkom, keďže už nie ste študentmi, ale úspešnými absolventmi. Odteraz sa stávate súčasťou spolku, ktorý od svojho počiatku v roku 1765 stojí na čele veľkolepých dejín nášho národa. Absolventi King's Scrivener, mladí muži ako vy, opustili brány tejto uznávanej inštitúcie, aby sa stali prominentnými osobnosťami v oblasti vedy, umenia, medicíny, financií či politiky. Na King's Scrivener chodilo veľa budúcich lekárov, akademikov a vedcov, ktorí dnes patria medzi uznávané kapacity vo svojom odbore, a to vrátane laureátov Bookerovej a Turnerovej ceny za umeleckú tvorbu. Vo svete politiky medzi našimi absolventmi nájdeme mnohých bývalých členov vlády, napríklad ministrov zahraničia a financií, nehovoriac o dvoch premiéroch.

Absolventi King's Scrivener bojovali vo vojnách za zachovanie mieru, vyhrali olympijské medaily pred miliónmi divákov na celom svete a svojimi priekopníkymi

objavmi zachránili množstvo životov. Hoci moje stanovisko, pochopiteľne, nie je nestranné, neodpustím si konštatovanie, že vždy tam, kde treba vykonať prvotriednu prácu, zachrániť životy, obohatiť dejiny o významné počiny alebo skúmať nové hranice, narazíte na meno absolventa King's Scrivener, ktorý koná v duchu nášho školského motto *,sic parvis magna'*.

Vy, mladí muži v maturitnom ročníku, ste na túto tradíciu nadviazali a zložili záverečné skúšky s najväčším počtom vyznamenaní v dejinách našej školy, vďaka čomu v rekordnom počte odchádzate študovať na tie najprestížnejšie svetové univerzity. Vyzdvihovať jednotlivca sa pri takejto príležitosti môže zdať nespravodlivé, keďže všetci ste veľmi úspešní. No ako viete, na King's Scrivener máme dlhoročnú tradíciu, keď na počesť nášho zakladateľa, sira Thomasa Carmodyho, udeľujeme cenu jednému študentovi, ktorý preukázal výnimočnosť vo všetkých športových a akademických disciplínach. Medzi laureátov Carmodyho ceny patrí napríklad aj bývalý šéf MI6, svetoznámy sochár a tiež vlastník niekoľkých prominentných médií, no je namieste podotknúť, že každý z jej nositeľov dosiahol – či už na svetovej, alebo domácej scéne – nejaké veľkolepé uznanie. A s nemalým rozochvením oznamujem, že Carmodyho cenu za mimoriadny výkon v roku 1997 získava...“

„Vy mi chcete vziať podporu?“

Referentka na úrade práce v Coventry, štyridsiatnička s blond melírom a s výrazom „mňa to bolí viac ako vás“, za stolom oproti mne prikývne.

„Obávam sa, pán Allen, že nemáme na výber,“ odvetí sklúčeným tónom. „Podľa našich záznamov sme vás niekoľkokrát upozornili, ústnou formou aj doporučenými listami, že v prípade, ak sa nepreukážete aktívnym úsilím hľadať si zamestnanie, budeme nútení zakročiť. Dôkaz sme do dnešného dňa nedostali, a tak nemáme inú možnosť, iba...“

„Vziať mi podporu?“

„Rozumiem, že sa to zle počúva, pán Allen, ale pochopte, prosím, že k takému kroku náš rezort pristupuje až v krajnom prípade, keď vyčerpá všetky ostatné možnosti.“

Pri slove „rezort“ sa pousmejem. Znie to ako prázdninová destinácia pre skrachovancov, ktorí si nemôžu dovoliť ozajstný výlet do zahraničia, akýsi Benidorm pre odvrhnutých či Malorka pre klinicky deprimovaných.

Keď sa to Maya dozvie, porazí ju. Vyletí až strach. Vždy vpravievala, že ak sa nespamätám, presne to sa stane –

no a je to tu. Pohár trpezlivosti pretečie a to bude náš koniec – Maye a mňa.

„Čo ak si hneď teraz nájdem prácu?“ Zúfalo sa snažím, aby pohár ešte nepretiekol. „Myslím to vážne, je mi jedno, čo budem robiť, umývať toalety, zametať ulice, povedzte kde a ja sa tam okamžite prihlásim. To predsa musí zavážiť, však?“

Referentka smutne potrasie hlavou. „Obávam sa, pán Allen, že v súvislosti s dnešným rozhodnutím to už nezaváži. Nadobúda platnosť vo chvíli, keď neodpoviete na tretiu upomienku, a nedá sa proti nemu odvolať.“

Bledý od zlosti vrazím ruky do vreciek riflí a ich obsah vyložím na stôl pred sebou: jedna päťdesiatpencovka, účet za dve konzervy grilovaných papriek z obchodu Všetko za libru, lístok na autobus a zhúžvaná vreckovka. Referentka mlčky hodnotí moje paberky, akoby to bola avantgardná umelecká inštalácia, ale vidím na nej, že rozumie, čo sa jej snažím povedať, veľmi dobre to chápe. S pohľadom upreným na zvyšky môjho úbohého majetku otvorí zásuvku naľavo a vyberie dve bielučké vizitky.

Po jednej si ich od nej beriem a pozorne čítam. Na prvej sú ozdobným písmom vytlačené kontaktné údaje občianskej poradne v Coventry, druhá odkazuje na lokálnu potravinovú banku Pomocné ruky.

No doriti!

Referentka sa vystrie, akoby hovorila: „Tak, a obaja vieme, že týmto sa náš rozhovor skončil.“ Zvažujem, že vizitky na protest roztrhám, ale viem, že by to nepomohlo, a tak si ich radšej strčím do vrečka na bunde, zhrniem zvyšky zo stola do dlane a poďakujem sa za jej čas.

Pred úradom si sadnem na nízky tehlový múrik a ušúlam si cigaretu. Fajčím, kochám sa výhľadmi na mesto, ktoré v toto sivasté pondelkové januárové ráno pokladám za svoj domov: obrovské špinavé kamióny naložené tovarom z kontinentálnej Európy, najrôznejšie autá prepravujúce osamotených pasažierov pohrúžených do svojich myšlienok, samovražedných motocyklistov prebiehajúcich z jedného pruhu do druhého. Oproti cez cestu sa smeje a vtipkuje skupinka moslimských stredoškolačok v pestrofarebných hidžáboch a na mojej strane chodníka ku mne cieľavedome kráčajú dvaja mladí muži v dobre upravených oblekoch, navoňaní stredne drahou vodou po holení, zahĺbení do náruživého rozhovoru o cieľoch a ziskoch, sotva registrujúci moju prítomnosť.

Musím si nájsť prácu.

Viem to, ale nie som s tým stotožnený.

Musím si nájsť prácu.

Možno to treba povedať nahlas a nielen šepkať si to v hlave.

„Musím si nájsť prácu.“

Nie, nijaký rozdiel. Aj tak sa mi nechce robiť. Nechce sa mi nič. Ak mám byť úprimný, túžim po jedinom – nech mi všetci dajú pokoj.

Neexistuje konkrétny dôvod, prečo by normálny tridsaťšesťročný muž, ako som ja, nemohol pracovať.

Mám dve ruky, dve nohy a telo, ktoré k nim patrí. Po rokoch fajčenia, nezdravého stravovania a nedostatku pohybu nie som, pravdaže, prototyp človeka s dobrou telesnou kondíciou, no ak by som napochodoval k lekárovi a chcel od neho, aby mi vypísal práceneschopnosť

pre chatrné zdravie, takmer určite by ma vysmial a vypoklonkoval z dverí.

Nie je pravda, že by som si nedokázal nájsť zamestnanie, ak by som na to vynaložil aspoň trochu úsilia. Len minulý týždeň som videl inzeráty na voľné pracovné miesta na bitúнку, na stavenisku, zo šesť „príležitostí“ v maloobchode, x ponúk v telemarketingu a platenú stáž u balzamovača mŕtvol. Miest je kopec, ak ste ten typ človeka. Lenže ja nemám záujem o žiadne z nich – a tak je to už dlho.

Niežeby som predtým nepracoval. Robil som už kadečo: barmana, upratovača, kuchára, skladníka, pracoval som manuálne, v maloobchode, cez telefón, na infolinke – a úplne najhoršie zo všetkého bolo deň čo deň naplňovať obrovské plechové kotly kuchynským olejom. Hoci som väčšinu z tých prác nenávidel, našlo sa niekoľko, ktoré som si oblúbil (obzvlášť dobré spomienky mám na vysádzanie cibuliek pre Oddelenie miestnych parkov), no aj tak mali všetky niečo spoločné: nevydržal som v nich dlhšie než pár mesiacov.

Zamestnanie a ja nejdeme dokopy.

Zamestnanie a ja neladíme.

Práca je zvyk. Keď ju vykonávate pravidelne, akosi vám prischne, takže ak potom nič nerobíte, cítite sa zvláštne. No ak neprischne, ak sa napríklad v medziobdobí niečo prihodí, z práce sa nestane zvyk a vy radšej trávite celé dni v byte, z ktorého takmer nevychádzate, nieto aby ste ešte fungovali na trhu práce, tak sa vám robota bude nevyhnutne javiť ako čosi cudzie. Ako niečo, čo vykonávajú tí ostatní. Akási lahôdka zo zvieracích vnútorností, ktorú miestni milujú, ale vy jej za ten svet

neviete prísť na chuť. Už len z pomyslenia na prácu sa mi prevracia žalúdok.

Viem, znie to, akoby som nemal nijaké ambície. Predstavujete si človeka, ktorý takmer zanevrel na život. Leňocha, ktorý je nadmieru spokojný, že sa vyvaľuje ako tlstá mucha mäsiarka na parapete života. Pravdou je, že v tom nevidím zmysel, a to už poriadne dlho. Jednoducho nerozumiem, prečo by ste dobrovoľne strácali kusisko vášho obmedzeného času na tomto svete prácou, z ktorej nie je úžitok, trávili deň čo deň s ľuďmi, ktorých nedokážete vystáť, len aby ste zarobili dostatok peňazí a mohli si kúpiť veci, ktoré nikdy nebudete potrebovať. Nechceli by ste radšej sedieť doma vo svojich obľúbených vyťahovaných teplákoch a mikine a pozerat' súhrnné vydanie *Domu snov*, zatiaľ čo by nejaký iný hlupáčisko mozolil za vás? Nevieť ako vám, no mne by sa to určite pozdávalo.

Počkám na Mayu, kým príde z práce, a po večeri jej vyklopím, že mi vzali podporu. Keď zareaguje „ja som ti to hovorila“, prikývnem a odvrátim zrak, lebo je to pravda. Asi pred týždňom sme sedeli na tomto gauči, pozerali rovnaký televízny program a ona podotkla, citujem: „Ak si nedáš pozor, vezmú ti podporu.“ Načo som jej odvetil: „Zamysli sa, drahá, koľko dlhodobozamestnaných poberá dávky. Vážne si myslíš, že si zasadnú práve na mňa? Skôr vyhrám v lotérii.“

Lenže náhoda je sviňa.

Cítim na sebe Mayin pohľad, hoci sa na ňu nepozierám. Chce vedieť, čo s tým ráčim urobiť. Potrebuje sa uistiť, že mám nejaký plán. No pravda je taká, že neviem, čo

s tým ráčim urobiť, a nemám nijaký plán. Takže mlčím a ona tiež, kým nespotrebujeme všetko ticho v miestnosti a jeden z nás musí prehovoriť.

„Čo budeš robiť?“ opýta sa. „Aký máš plán?“

„Neviem.“

„Mal by si to vedieť.“

„Nejako bude, sľubujem.“

„Naozaj? Máš pod vankúšom balík peňazí, o ktorom neviem? Nestačí, že tu za všetko platím ja? Neuveriteľné, ako dlho ti to už trpím.“

Pozriem sa ňu a naše pohľady sa mimovoľne stretnú. Viem, že v jej očiach uvidím sklamanie, no aj tak ma zarázi jeho bezodná hĺbka. Akoby som nazeral do dvoch hnedožltých jazier plných sklamania a žiaľu. Maya si uvedomuje, čo cíti, pretože prvá odvráti tvár. Hnevá ju, keď je na mňa tvrdá. Má pocit, že sa tým zahanbuje. Že stará Maya, ktorá sa do mňa zamilovala, by z nej bola sklamaná. Tá, ktorá pred vyše dvoma rokmi, keď som ju varoval, že sa do vzťahu naozaj nehodím, odvetila: „Tak na to sa pozriem.“

Povzdychne a prehrabne si vlasy. „Prepáč, nemala som to povedať, dala som sa uniešť.“

„Lenže to neznamená, že to nie je pravda.“

Vyzerá unavená a bičovaná životom. „Idem sa okúpať a pôjdem skoro spať.“ Náročky to len tak podotkne, aby odľahčila, čo už obaja vieme, že kúpeľ a skorý spánok v skutočnosti znamenajú, že ma aspoň momentálne nemôže vystáť.

Keď odnáša taniere, usmejem sa, aby som sa poďakoval, že ešte ako-tak berie ohľad aj na moje city. Úsmev mi nedbanlivo opätuje a odíde z miestnosti. Chvíľu zva-

žujem, či ísť za ňou a nejako ju ubezpečiť, že všetko sa vyrieši, že niečo vymyslím. No kým stihnem vstať, vráti sa – ale zastaví sa vo dverách, akoby sa bála, že ju vtiahne vír malomyselnosti, ktorý za nimi vyčíňa.

„Danny?“

„Áno?“

„Viem, že sa ti to nebude páčiť, ale mám pocit, že to potrebuješ počuť. Trhá mi srdce, keď vidím, ako celé dni hniješ v tomto miniatúrnom byte. Ako márneš svoj život. Keby si vynaložil trochu úsilia, mohol by si svetu toľko dať a tak veľa dokázať! Len keby si trochu chcel.“

Podakujem sa, pretože je milé, ako sa usiluje vidieť svet mojimi očami, hoci jej to určite nie je príjemné. No keď odíde a ku mne doľahne zvuk napúšťajúcej sa vane, z hlavy dôsledne vymažem všetky slová, ktoré práve odzneli. Zbožňujem ju, naozaj, od vlasov až po končeky prstov na nohách, ale mýli sa, že mám svetu čo ponúknuť. A moje úsilie to nijako neovplyvní. Nechápe, že aj keby som zajtra nastúpil na dobre platené miesto, z celej sily sa snažil opäť nadobudnúť stratenú sebaúctu, nič na mne sa nezmení, ani teraz, ani inokedy. Niektorých ľudí nemožno spasiť, jednoducho sa zasekli v tom, akí sú.

„Ale prosil som ťa, aby si to nerobila.“

„Čo, zlatičko?“

„Krájala mi jedlo.“

„Ach, prepáč, urobila som to zle? O to ide?“

„Už viackrát som ťa prosil, aby si to nerobila, no robíš to aj tak. Mám tridsaťšesť rokov. Som dospelý muž. Dokážem krájať aj sám.“

To bolo minulý pondelok, keď som mame Erike pripomínal, aby mi nekrájala jedlo, predtým ako mi ho prinesie na stôl.

Viem, že bol pondelok, pretože otec Don, mama Erika a ja sme mali jahňacie rebierka, zemiaky a brokolicu. Vždy v pondelok mávame jahňacie rebierka, nové zemiaky a brokolicu, v utorok pečeného lososa, nové zemiaky a brokolicu a v stredu kura, zemiakovú kašu a brokolicu. Keby som sa tuho zamyslel, možno by som si spomenul, čo mávame na večeru aj po zvyšok týždňa.

V každom prípade, minulý pondelok mama Erika pred mňa položila tanier s jedlom nakrájaným na maličké kúsky a ja som povedal: „Mami, prosím ťa, nekrájaj mi jedlo, predtým ako mi ho prinesieš na stôl. Viem